

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ ЯК СКЛADOVA СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В даний час на вітчизняних підприємствах гостро стоїть проблема, пов'язана з уповільненням темпів виведення на ринок продукції високого технічного рівня, отже, необхідно розробити науково обґрунтований підхід, дозволяє забезпечити сталий розвиток підприємства на стадіях підготовки та освоєння виробництва нової продукції відповідного технічного рівня. Пропонується в якості інноваційної активності підприємства розглянути його здатність в заданий момент часу виводити на ринок новий продукт, що володіє високим рівнем технічної досконалості.

Технічну досконалість продукції, на думку науковців, можна розглядати як сукупність найсуттєвіших властивостей продукції, що визначають її якість і характеризують науково-технічні досягнення в розвитку даного виду продукції. При цьому основний показник, характеризує здатність продукції виконувати свою функцію, є визначальним. Технічна досконалість продукції закладається на стадії проектування виробу і забезпечується в основному виробництві технологічно спеціалізованими підрозділами (за технологічним методом), які є найбільш стійкими елементами виробничої системи підприємства при переході до нових видів продукції [3, с.219]. Саме підприємства-лідери раніше за інших виявляються здатними матеріалізувати в новій продукції базові відкриття нового технологічного укладу, а також першими досягають максимального рівня технічної досконалості продукції, рівного одиниці, при повній реалізації науково-технічних досягнень даного укладу.

Збільшенню рівня технічної досконалості продукції передують приріст капітальних витрат. Можливо прогнозування збільшення капітальних витрат підприємства, забезпечує відповідне збільшення рівня технічної досконалості продукції. У різні періоди часу співвідношення приросту капітальних витрат і приросту рівня технічної досконалості продукції будуть різними. Це залежить від доступності матеріальних, фінансових, інформаційних, трудових та інших ресурсів, якими володіє підприємство і його партнери, а також від здатності самого підприємства вбудувати нові ресурси в існуючу виробничу систему.

Оптимізація витрат на виробництво продукції має колосальне значення для вітчизняних підприємства, так як є одним з найважливіших джерел підвищення конкурентоспроможності підприємства, збільшення прибутків для розширення виробництва і підвищення рівня мотивації і стимулювання праці персоналу. Зниження витрат на виробництво призводить до підвищення прибутку і рівня рентабельності. В умовах переходу до ринкової економіки роль і значення зниження витрат на виробництво продукції різко зростають. Раціональне управління собівартістю і аналіз витрат є складовою частиною менеджменту, яка оперує даними про витрати. Витрати є показник минулої або майбутньої можливості скористатися фінансовими ресурсами в інтересах звершення конкретної місії. Управління собівартістю і дослідження витрат мають справу з розрахованими на перспективу, або запланованими, витратами так само як і з минулими витратами. На сьогоднішній день будь-яке підприємство націлене на збільшення якості управління та аналіз виробничих витрат, для пошуку ефективних напрямків і конкретних заходів їх зниження. В умова загострення конкурентної боротьби здобуває перемогу ті підприємства, чії співробітники мають найбільш фундаментальні пізнання фінансово-економічного аналізу, можуть зробити на основі аналізу вірні висновки, висловити потрібні рекомендації для вирішення кардинальних питань розвитку підприємства. В обставинах загострення конкурентної боротьби для успішного функціонування компаніям необхідно вирішувати проблему управління собівартістю продукції.

Найбільш поширеними шляхами зниження витрат є економія всіх видів ресурсів, споживаних у виробництві трудових і матеріальних. Саме тому, на погляд авторів, актуально знизити трудомісткість продукції, що випускається, збільшити продуктивність або скоротити виробничих робітників. Зниження трудомісткості і зростання продуктивності можна досягти за допомогою автоматизації виробництва, модернізацією обладнання, за допомогою застосування високопродуктивних технологій. Важливе значення для підвищення продуктивності праці має належна його організація: підготовка робочого місця, повне його завантаження, застосування передових методів.

Оцінюючи власні виробничі можливості, підприємство повинно приділяти увагу не тільки функціональним можливостям наявного обладнання (технологічний метод, клас точності, сукупність

оброблюваних матеріалів, обсяг робочої зони, вік і ін.), але здатності промислово виробничого персоналу освоїти в задані терміни нові технологічні процеси.

Для забезпечення виробничо-технологічної стійкості підприємства при підготовці виробництва та освоєнні випуску нової продукції слід враховувати різні чинники і перш за все людський фактор. Успішність трудової діяльності визначається індивідуальними психофізіологічними особливостями людини, особливостями мотиваційної спрямованості, знаннями і навичками працівника, соціальними факторами. Особливо слід враховувати вік працівників, створюючи в трудовому колективі баланс між молодими працівниками та працівниками старшого віку.

Істотні резерви скорочення витрат укладені в скороченні втрат від браку й інших непродуктивних витрат. Дослідження причин, виявлення його винуватця дають можливість здійснити заходи щодо ліквідації втрат від браку, скороченню і найбільш раціональному використанню відходів виробництва [2, с.104].

Одним з статистичних методів, який дозволяє ефективно управляти витратами виробництва є моделювання. Сутність цього методу полягає в тому, що для вирішення якої-небудь проблеми система представляється математично за допомогою комп'ютерної програми.

Якщо розглядати виробничу систему як систему накопичення даних, їх обробки і перетворення оброблених даних в інформацію, то ця система являє собою сукупність таких взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів, як: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні і постійні загальновиробничі витрати.

З метою побудови адекватних (відповідних дійсності) і достовірних (що не викликають сумніву, надійних) моделей витрат виробництва необхідно керуватися положенням по бухгалтерському обліку «Витрати організації» та іншими нормативно-правовими актами, які регулюють облік аналітичних даних про витрати виробництва. Це дає можливість представляти їх математично з подальшою обробкою комп'ютерною програмою [1, с.354].

У процесі господарської діяльності витрати виробництва можуть бути представлені різними математичними моделями. Тому такі об'єкти управлінського обліку як прямі матеріальні витрати, інші прямі витрати, змінні і постійні загальновиробничі витрати зручно моделювати інструментами MATLAB компанії MathWorks. Наявність в цьому програмному забезпеченні функцій імпорту та експорту даних дозволяє йому інтегруватися через електронні таблиці з іншими автоматизованими системами. Якщо мова йде про виробництво, то це такі автоматизовані системи як, автоматизовані системи конструкторської та технологічної підготовки виробництва, автоматизовані системи бухгалтерського обліку, автоматизовані системи управління життєвим циклом продукції, інші автоматизовані системи. Функція імпорту даних дозволяє імпортувати дані для моделювання, а функція експорту дозволяє експортувати результати моделювання цих витрат у вигляді кількісних характеристик. При моделюванні прямих витрат на оплату праці, витрат на оплату праці апарату управління цехом в складі постійних загальновиробничих витрат можна використовувати різні пакети імітаційного моделювання, такі наприклад як GPSS World компанії Minuteman Software [3, с. 249]. Ці витрати моделюються у вигляді системи масового обслуговування. Результати моделювання даних витрат представляються у вигляді критеріїв оцінки роботи системи масового обслуговування. це такі критерії, як середня затримка в черзі, очікуване середнє число вимог в черзі і показник зайнятості пристрою. Такий підхід дає можливість на основі кількісних характеристик приймати рішення про доцільність цих витрат і управляти зобов'язаннями організації.

Також необхідно відзначити, що наявність стандартів за статистичними методами, розвиток і вдосконалення сучасних інформаційних систем і інформаційних технологій, наявність стандартів і нормативно-правового забезпечення з обліку витрат організації сприяє застосуванню в управлінні витратами виробництва такого статистичного методу, як моделювання. Це дозволяє краще застосовувати облікові аналітичні дані про витрати виробництва, і підвищувати ефективність прийнятих управлінських рішень.

Необхідною умовою вирішення головної проблеми - зниження витрат виробництва - вважається формування такого внутрішнього управління, яке дозволило б управляти вартістю продукції та здійснювати дієвий контроль витрат. Тільки комплексний підхід до аналізу численного складу факторів здатний допомогти керівництву організацій здійснити більш оптимальне і аргументоване рішення щодо оптимізації виробничих витрат підприємств. Метою подальших досліджень мають бути вдосконалення та пошук нових напрямів оптимізації витрат з метою вдосконалення системи конкурентоспроможності.

Література:

1. Сорокіна Л.В. Діагностика й регулювання стрибків економічного розвитку підприємств, Економіка та управління підприємствами. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 2. С. 93–100.
2. Ніколенко Ю. В. Основи економічної теорії. Підручник. Київ: Алерта, 2007. 519 с.
3. Кельтон В., Лоу А. Імітаційне моделювання. Класика CS. Навчальний посібник. Київ: Видавнича група ВНУ, 2010. 847 с.